

ЎЗБЕКИСТОНДА ТУРИСТИК ИНДУСТРИЯ РИВОЖЛАНИШИНИ ТИЗИМЛИ ЁНДОШУВ АСОСИДА МАЖМУАЛИ ХАРИТАГА ОЛИШ МАСАЛАЛАРИ

Эгамбердиев А., Йўлдошева Р.Р.

Ўзбекистон Миллий университети

Ўзбекистон Республикаси – Марказий Осиё давлатлари ичида ўзига хос муҳим географик ва геосиёсий ўринга эга, табиий бойликлари ва инсон ресурслари мўл, ЮНЕСКО Бутун жаҳон меросига киритилган, шунингдек жаҳон ҳамжамиятида ноёб тарихий ва маданий аҳамиятга эга бўлган қадимий шаҳарлари ва маданий мерос объектлари кўп, улкан туристик салоҳиятга эга мамлакат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг **“Туризм тўғрисида”**ги қонуни ва бошқа қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ туризмни ва у билан боғлиқ хизматларни ташкил этиш борасидаги фаолиятга **туристик фаолият**, туристик фаолиятнинг туристларга хизмат кўрсатишини таъминловчи турли субъектлар (меҳмонхоналар, туристик комплекслар, кемпинглар, мотеллар, пансионатлар, умумий овқатланиш, транспорт корхоналари, маданият, спорт муассасалари ва бошқалар) мажмуига **туристик индустрия** ва муайян ҳудуднинг табиий шароити ва табиий ресурслари, соғломлаштириш, тарихий- маданий, маърифий ва ижтимоий- маиший объектлари мажмуига **туристик ресурслар** дейилади.

Ижтимоий инфратузилма хариталари туркумига кирадиган туристик харита ва атласларда тизимли ёндошув асосида Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар кесимида туристик фаолиятга, туристик индустрияга ва туристик ресурсларга ва уларнинг фаолиятига оид бир бири билан боғланган ва бир-бирини тўлатадиган асосий кўрсаткичлар, чунончи- туристик фирма ва ташкилотлар сони, (бирлик) ва жами хизмат кўрсатилганлар (киши); меҳмонхона ва шунга ўхшаш жойлаштириш воситалари объектлари сони (бирлик) ва жами жойлаштирилганлар, (киши); санатория-курорт муассасалари объектлари сони, (бирлик) ва жами хизмат кўрсатилганлар

(киши) алоҳида, дам олиш ташкилотлари ва туристик базалар объектлари сони, (бирлик) ва жами хизмат кўрсатганлар (киши) алоҳида- алоҳида кўрсатилади.

Жами хизмат кўрсатганлар, ўз навбатида яна туризмни қуйидаги учта асосий турига, яъни-**кирувчи туризм, чиқувчи туризм ва ички туризмга** ажратиб тасвирланади.

Туристтик индустриянинг асосий кўрсаткичлари

	2012	2013	2014	2015
Ташриф буюрувчилар сони-жами, киши	602 7685	6587494	6219271	7176204
Кирувчи туризм	1894 996	1968650	1861961	1917714
Чиқувчи туризм	2711088	3145379	2785846	3504336
Ички туризм	1421 601	1473465	1571464	1754154

Хариталарда, шунингдек асосий **туристик ресурслар** – маданий хордиқ чиқариш муассасалари: музейлар, театрлар, концерт ташкилотлари, цирклар; маданият ва истироҳат боғлари, ҳайвонот боғлари ва ахборот-кутубхона ва ахборот-ресурс марказлари ва уларнинг фаолиятига оид асосий кўрсаткичлар (театрлар – қўйилган спектакллар ва томошабинлар сони; цирклар-кўрсатилган томошалар ва томошабинлар сони; музейлар-ташрифлар сони; концерт ташкилотлари-қўйилган концертлар ва томошабинлар сони, кутубхоналар ва улардан фойдаланувчилар сони, ҳайвонот боғлари –уларга ташрифлар сони; маданият ва истироҳат боғлари, ботаника боғи ва уларга қатновлар сони ва бошқалар) кўрсатилади. Худудлар бўйича спорт таълим муассасалари ва уларда шуғулланувчилар сони; **инсон ресурслари**: туризм соҳаси учун мутахассисларни тайёрлаш билан

шуғулладиган таълим муассасалари(олий таълим муассасалари ва касб-хунар коллежлари) ва уларни фаолияти-алоҳида гуруҳ хариталарини мазмунини ташкил этади.

Алоҳида харитада ташриф мақсадлари бўйича ва мамлакатлар кесимида **халқаро туризм оқимлари** тўғрисидаги маълумотлар берилади.

Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда амал қилаётган туристик маршрутлар (жами 181 та), уларни номи ва давомийлиги алоҳида харита мазмунини ташкил этади.

Зарур статистик маълумотлар Ўзбекистон Республикаси давлат статистика қўмитаси томонидан 2016 йилда чоп этилган —Ўзбекистонда туризм| деб номланган махсус статистик тўламдан олинади.Тўпланда маълумотлар 2012-2015 йиллар учун Ўзбекистон Республикаси бўйича ҳудудлар кесимида тайёрланган. Мазкур статистик тўплани тайёрлашда Ўзбекистон Республикаси маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси томонидан тақдим этилган давлат статистика кузатувлари маълумотларидан фойдаланилган.

Хариталарни тузишда белгилар, картодиаграмма, картограмма, харакатадаги белгилар ва уларни модификацияларидан фойдаланилади.

Барча хариталарни мазмуни қўшимча диаграммалар, графиклар, жадваллар ва фотосуратлар билан бойитилади.Шуни айтиш жоикзи, ҳозирги пайтгача Ўзбекистонда туризм ва туристик индустрия объектларини харитага олиш бир текисда ривожланмаган.Мазкур соҳа харита ва атласларини нашрга тайёрлаш ва нашр этиш бўйича ягона изчил тузилган режа, қизиққан ташкилотлар, корхоналар, картографлар ва соҳа мутахассислари ўртасида алоқалар йўқ. Тўғри,ҳозир —Ергеодезкадастр|Давлат қўмитаси тасарруфидаги —Картография| илмий-ишлаб чиқариш давлат корхонасида мазкур соҳани тизимли ёндошув асосида харита ва атласларини яратиш бўйича катта илшар амалга оширилмоқда.

Шубҳасиз, картографик асарлар (план, туристик харита ва атласлар) мамлакатимиз иқтисодиётининг ўсишида катта аҳамиятга эга бўлган туризм

соҳасини ривожлантириш бўйича аниқ чора ва тадбирларни ишлаб чиқиш, уларни амалиётга жорий қилиш, янги туристик маршрутларни очиш, туризм инфратузилмасининг ривожланишини таъминлаш, соҳага хорижий инвестицияларини жалб этиш, туризмни ривожлантириш бўйича махсус иқтисодий зоналарни ташкил этишда муҳим тасвирий манба ҳисобланади